

Sygn. akt VIII U 2550/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2018 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Iwona Jawor-Piszc

Protokolant – sekretarz sądowy Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2018 roku w Lublinie

sprawy T. H.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności wobec likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego

na skutek odwołań T. H.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego

z dnia 5 kwietnia 2017 roku numer (...)

i z dnia 5 kwietnia 2017 roku numer (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt VIII U 2550/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 kwietnia 2017 roku – Nr (...) Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidator Funduszu Alimentacyjnego, na podstawie art. 68 w związku z art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (obecnie Dz.U. 2017, poz. 1952 t.j.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 23 lutego 2017 roku, odmówił T. H. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w kwocie 15 120 zł (decyzja – k. 30 akta ZUS).

Od powołanej decyzji T. H. odwołał się żądając jej zmiany oraz umorzenie należności w kwocie 15 120 zł. W uzasadnieniu skarżący wskazywał, iż w jego ocenie alimenty na rzecz jego dzieci zostały wypłacone z funduszu alimentacyjnego nienależnie z uwagi na wysokość dochodu uzyskiwanego przez byłą jego żonę (odwołanie – k. 2 -3).

W odpowiedzi na odwołanie organ wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 4 -5).

Kolejną decyzją z dnia 5 kwietnia 2017 roku – Nr (...) Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidator Funduszu Alimentacyjnego, na podstawie art. 105 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 68 i art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (op.cit) wszczęte w dniu 10 marca 2017 roku postępowanie w sprawie umorzenia należności Funduszu Alimentacyjnego w Likwidacji w kwocie 22,50 zł umorzył jako bezprzedmiotowe (decyzja – k. 30 akta ZUS).

Od powyższej decyzji T. H. również złożył odwołanie powołując się na te same argumenty jak w odwołaniu od decyzji z dnia 5 kwietnia 2017 roku – Nr (...) (odwołanie – k. 24 - 25).

W odpowiedzi na odwołanie organ wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 26).

Strony podtrzymały na rozprawie swoje stanowiska procesowe (k. 108).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje.

T. H. złożył do ZUS kolejny wniosek o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w dniu 23 lutego 2017 roku. Powyższy wniosek uzasadniony został trudną sytuacją finansową, materialną i zdrowotną skarżącego. T. H. podnosił okoliczności swojego stanu zdrowia wskazując, że jest osobą chorą, był hospitalizowany, przebywał długi okres na zwolnieniach lekarskich, był uznany za inwalidę III grupy ze względu na ogólny stan zdrowia (wniosek z załącznikami k. 1 – 17 akta ZUS). Uprzedni wniosek jaki złożył T. H. został załatwiony decyzją odmowną w dniu 2 września 2010 roku, zaś Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 13 grudnia 2010 roku oddalił odwołanie wnioskodawcy (wyrok wraz z uzasadnieniem k. 18-22 akta ZUS).

W wyniku złożenia obecnego wniosku o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego dokonana została analiza i ocena przesłanek warunkujących możliwość umorzenia zadłużenia. Po przeanalizowaniu zgromadzonego w sprawie materiału Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako Likwidator Funduszu Alimentacyjnego stwierdził, że wnioskodawca nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże powyższe nie przesądza o trwałym braku możliwości spłaty zadłużenia. Wobec powyższego uznał że T. H. posiada realne możliwości rozłożonej w czasie spłaty długu alimentacyjnego (decyzja k. 30 akta ZUS).

W tym stanie rzeczy wydana została zaskarżona decyzja z dnia 5 kwietnia 2017 roku nr (...).

Z kolei decyzją z dnia 5 kwietnia 2017 roku – Nr(...) Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako Likwidator Funduszu Alimentacyjnego, umorzył jako bezprzedmiotowe wszczęte w dniu 10 marca 2017 roku postępowanie w sprawie umorzenia należności Funduszu Alimentacyjnego w Likwidacji w kwocie 22,50 zł (decyzja k. 30 akta ZUS).

Na podstawie decyzji z dnia 9 listopada 1999 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz K. H. ur. w dniu (...), M. H. (1) ur. w dniu (...) oraz M. H. (2) ur. w dniu (...) w kwotach po 150 zł (decyzja – k. 3 akt ZUS o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego były wypłacane na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 22 marca 1995 roku sygn. akt III C 658/93 na rzecz małoletnich K., M., M. H. (2) w łącznej kwocie 450 zł miesięcznie (na każde dziecko po 150 zł) do rąk M. K. w okresie od października 1999 roku do maja 2002 roku. ZUS nie naliczał odsetek w sprawie wypłaconych świadczeń z likwidowanego funduszu alimentacyjnego, pobierał zaś 5% od kwoty miesięcznej wypłaty na pokrycie kosztów działalności funduszu.

Świadczenia wypłacone z Funduszu Alimentacyjnego na rzecz K., M. i M. H. (2) kształtowały się następująco:

1. w okresie od dnia 1 października 1999 roku do dnia 31 grudnia 1999 roku w kwocie 1 350,00 zł. + koszty 67,50 zł – łącznie 1 417,50 zł;
2. w okresie od dnia 1 października 2000 roku do dnia 31 grudnia 2000 roku w kwocie 5 400,00 zł. + koszty 270,00 zł – łącznie 5 670,00 zł;
3. w okresie od dnia 1 stycznia 2001 roku do dnia 31 grudnia 2001 roku w kwocie 5 400,00 zł. + koszty 270,00 zł – łącznie 5 670,00 zł;

4. w okresie od dnia 1 stycznia 2002 roku do dnia 31 maja 2002 roku w kwocie 2 250,00 zł. + koszty 112,50 zł – łącznie 2 362,50 zł.

Zadłużenie wnioskodawcy na dzień 20 marca 2017 roku na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego wynosiło 15 120 zł (pismo – k. 53).

Wnioskodawca nie dokonał żadnej dobrowolnej wpłaty na rachunek bankowy likwidowanego funduszu alimentacyjnego oraz nie występował z wnioskiem o udzielenie ulgi w spłacie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w formie ratalnej (bezsporne, zeznania wnioskodawcy k. 107v).

Decyzją z dnia 4 lipca 2002 roku została wstrzymana wypłata świadczeń od lipca 2002 roku na rzecz małoletnich z uwagi na nie złożenie oświadczenia o dochodach rodziny osoby ubiegającej się o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego (pismo k. 53, decyzja k. 34 akt ZUS o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego).

M. K. na podstawie decyzji z dnia 26 września 2002 roku została zobowiązana do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego za czerwiec 2002 roku w łącznej kwocie 472,50 zł. (wraz z kosztami), które zostały zwrócone na konto rozliczeniowe w październiku 2002 roku (pismo k. 53, decyzja k. 36 akt ZUS o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego).

T. H. jest zarejestrowany w Miejskim Urzędzie Pracy w L. jako osoba bezrobotna, niepobierająca zasiłku. Wnioskodawca prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe oraz ponosi stałe wydatki związane z utrzymaniem, w tym z tytułu miesięcznych opłat (330,00 zł) oraz opłat eksploatacyjnych (80,00 zł). Nie jest zatrudniony w ramach umowy o pracę, nie prowadzi działalności gospodarczej oraz nie posiada prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Utrzymuje się z posiadanych oszczędności oraz pomocy najbliższej rodziny. Ponadto wnioskodawca podejmuje się prac dorywczych. Obecnie nie posiada zobowiązań wobec innych wierzycieli prócz najbliższej rodziny. Składnikami mienia ruchomego będącego jego własnością są: komputer, pralka oraz lodówka o wartości 400 zł (zeznania wnioskodawcy – k. 67 v. – 68 v., oświadczenie o stanie rodzinnym majątkowym oraz sytuacji materialnej k. 4 – 7 akta ZUS).

Wnioskodawca posiada uprawnienia do ograniczonego prawa rzeczowego w postaci (...) do lokalu nr (...) położonego przy ul. (...) w L., o numerze księgi wieczystej (...) o powierzchni 60m² oraz jest współwłaścicielem 1/16 udziału w zabudowanej kamienicy nieruchomości o powierzchni 1600 m² położonej w L.. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie było prowadzone postępowanie egzekucyjne z w/w nieruchomości (zeznania wnioskodawcy k. 68, pismo k. 19 akta ZUS).

T. H. z wykształcenia jest technikiem-mechanikiem. Pracował zawodowo przez okres 8 lat, zaś przez okres 12 lat do 1999 roku pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Wnioskodawca posiada orzeczenie o (...) wydane okresowo do dnia 31 maja 2019 roku. Podlega leczeniu na schorzenia gastrologiczne i nadciśnienie tętnicze leczone farmakologicznie (zeznania wnioskodawcy – k. 67 v. – 68 v.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu oraz w aktach sprawy, których treść nie była kwestionowana przez strony w toku procesu oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy, które Sąd obdarzył wiarą w całości. Także zeznania wnioskodawcy co do wskazanych w nim faktów należy podzielić, choć nie można zgodzić się z ich oceną prawną i wnioskami jakie wnioskodawcy w oparciu o podniesione okoliczności faktyczne wywodzi. Dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie bez znaczenia pozostaje podnoszona przez wnioskodawcę okoliczność dotycząca jego uniewinnienia w sprawie karnej o sygn. akt XIV K 816/03, w której został oskarżony o to, że w okresie od listopada 1999 roku do marca 2000 roku oraz od lutego 2002 roku do czerwca 2002 roku w W. uporczywie uchylał się od ciężącego na nim obowiązku opieki, przez niełożenie na utrzymanie swoich dzieci: K., M. i M. przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (wyrok k. 179 dołączone akta XIV K 816/03). Wyrok sądu w sprawie karnej oparty został na innych przesłankach niż rozważane w niniejszej sprawie i odnosił się do możliwości łżenia alimentów przez wnioskodawcę w

okresie objętym zarzucanym czynem. Inne były także warunki stanowiące podstawę ustalenia wypłaty alimentów z funduszu alimentacyjnego, na co wskazywał Sąd Okręgowy w Lublinie w wyroku z dnia 13 grudnia 2010 roku VIII U 3421/10 (k. 19-22 akt ZUS). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego były wypłacane na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 22 marca 1995 roku sygn. akt III C 658/93 na rzecz jego małoletnich dzieci K., M., M. H. (2) w łącznej kwocie 450 zł miesięcznie do rąk M. K. w okresie od października 1995 roku do maja 2002 roku. Wnioskodawca nie udowodnił w toku niniejszego postępowania, iż w spornym okresie został względem niego uchylony obowiązek alimentacyjny, natomiast jak ustalono w toku niniejszego postępowania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał świadczenia w zastępstwie wnioskodawcy. Powyższe świadczenia są zwrotne, co oznacza, że skarżący ma obowiązek zwrotu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów działalności funduszu alimentacyjnego.

Również podnoszone przez T. H. okoliczności dotyczące wysokość dochodu uzyskiwanego przez byłą żonę wnioskodawcy co ma skutkować wypłaceniem nienależnych alimentów nie stanowią podstawy do zmiany zaskarżonych decyzji, bowiem świadczenie alimentacyjne wypłacane było w oparciu o decyzję organu rentowego z dnia 9 listopada 1999 roku, która nie została skutecznie wzruszona. Dopiero na podstawie decyzji z dnia 4 lipca 2002 roku została wstrzymana wypłata świadczeń od lipca 2002 roku na rzecz małoletnich z uwagi na nie złożenie przez M. K. oświadczenia o dochodach rodziny osoby ubiegającej się o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego (pismo k. 53). Wnioskodawca mógł wnosić o uchylenie obowiązku alimentacyjnego, jego ograniczenie, czy wydanie decyzji o wstrzymaniu wypłaty środków z funduszu alimentacyjnego jeśli uważał, iż zachodzą ku temu podstawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Ustawodawca nie sprecyzował jak należy rozumieć owe szczególnie uzasadnione przypadki jednakże wskazał, że dotyczyć mają one sytuacji zdrowotnej lub rodzinnej osoby dłużnika.

W ocenie Sądu Okręgowego przez określenie „w szczególnie uzasadnionych wypadkach” należy rozumieć, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności czy rozłożenie jej na raty może nastąpić wyjątkowo tylko w sytuacjach szczególnych. Ponadto „szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego to sytuacje nadzwyczajne (wyjątkowe), niezależne od zobowiązanego (powstałe w wyniku zdarzenia losowego), w następstwie których jego sytuacja ulega tak istotnemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a ponadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 roku, I UK 119/10; z dnia 3 lutego 2010 roku, I UK 270/09; z dnia 6 sierpnia 2008 roku, II UK 359/07).

Te dwie przesłanki uzasadniające odstępianie od reżimu pełnej odpowiedzialności zobowiązaniowej wobec zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, tj. sytuacja zdrowotna zobowiązanego i sytuacja rodzinna winny być szczególnie kwalifikowane, w zależności od zamierzenia zobowiązanego związanego z realizacją zobowiązania tj. umorzenia, rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności. Jeżeli zobowiązany zamierza w ogóle uchylić się od odpowiedzialności poprzez umorzenie płatności, to wskazane przesłanki powinny wystąpić w wymiarze szczególnym, skutkującym pełną i trwałą niewydolnością zobowiązaniową (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 września 2010 roku, sygn. III AUa 449/10). Zatem szczególnie uzasadnione okoliczności, to te, które mają charakter wyjątkowy, losowy i ze względów zdrowotnych lub rodzinnych tak obciążają budżet zobowiązanego, że nie pozwalają na uregulowanie należności. Co istotne, należy również ocenić, czy przy uwzględnieniu wieku wnioskodawcy, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on również w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej przyspłacać przedmiotowych należności. Celem wprowadzenia tego wyjątku było niewątpliwie zapobieżenie sytuacjom, w których osoba zobowiązana do zwrotu należności wobec funduszu nie

mogłaby w wyniku tego zwrotu zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 lutego 2012r., II UK 133/11, M.P.Pr. 2012/6/321-323, z dnia 6 sierpnia 2008r., II UK 359/07, OSNP 2010/1-2/18).

W realiach niniejszej sprawy nie można uznać by wnioskodawca znajdował się w szczególnie uzasadnionych okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, a argumenty podnoszone przez wnioskodawcę nie mogą zostać uznane za uzasadnione.

Niewątpliwie trudna sytuacja materialna, na którą wnioskodawca powołuje się w odwołaniu, jest co do zasady okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, zważywszy, że uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji, ale ta okoliczność nie może premiować umorzeniem należności bowiem z wyjątku o jakim mowa w art. 68 ust. 1 ustawy nie można uczynić zasady (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 21 marca 2018 III AUa 817/17 LEX nr 2472476). Nie jest to więc szczególna okoliczność w rozumieniu omawianego przepisu przy uwzględnieniu, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2006 roku, II UK 77/06).

Odnosząc się do sytuacji zarobkowej wnioskodawcy podkreślić trzeba, że wnioskodawca nie cierpi na dolegliwości całkowicie uniemożliwiających mu wykonywanie zawodu. Wnioskodawca w prawdzie posiada orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności wydane okresowo do dnia 31 maja 2019 roku, niemniej jednak niepełnosprawność ta nie powoduje całkowitego braku możliwości podjęcia pracy. T. H. w swoich zeznaniach sam wskazuje, iż posiada dużą wiedzę i umiejętności w zakresie swojego wykształcenia oraz że może podejmować pracę dorywczą, którą zresztą faktycznie podejmował. W toku niniejszego postępowania wnioskodawca nie udowodnił również, iż cierpi na schorzenia przez które znalazł się w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną i by nastąpiła istotna w tej mierze zmiana okoliczności faktycznych od 2010 roku kiedy to wyrokował w sprawie wnioskodawcy uprzednio Sąd Okręgowy. Podnieć także należy na stan majątkowy T. H.. Jego majątek to nie tylko własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, ale także udział w zabudowanej nieruchomości miasta L..

Należy podkreślić, iż samo subiektywne przekonanie skarżącego o braku zdolności do pracy oraz możliwości i realnych perspektyw uzyskania środków materialnych na spłatę własnego zadłużenia alimentacyjnego, które nie uzyskało potwierdzenia w postępowaniu sądowym, nie daje podstaw do umorzenia długu alimentacyjnego.

Podnoszone przez wnioskodawcę okoliczności dotyczące wysokość dochodu uzyskiwanego przez byłą żonę wnioskodawcy co ma skutkować wypłaceniem nienależnych alimentów oraz jego uniewinnienie w sprawie karnej sygn. akt XIV K 816/03 nie stanowią podstawy do zmiany zaskarżonych decyzji. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz dzieci wnioskodawcy były wypłacane na podstawie decyzji z dnia 9 listopada 1999 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, która została wydana w oparciu o wyroku Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z dnia 22 marca 1995 roku sygn. akt III C 658/93. Wnioskodawca nie udowodnił, iż w/w decyzja oraz wyrok zostały przez niego skutecznie wzruszone.

W tym miejscu należy podkreślić, że konieczność spłaty zadłużenia wnioskodawcy w funduszu alimentacyjnym jest konsekwencją niewywiązywania się przez niego z obowiązku alimentacyjnego względem swoich dzieci, które nie były w stanie utrzymać się samodzielnie. Z przepisu art. 133 § 1 k.r.o. wynika, że rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Obowiązek alimentacyjny mieści się w katalogu obowiązków troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka nałożonych na rodziców w art. 96 k.r.o. Trudna sytuacja materialna i życiowa rodziców nie zwalnia ich od obowiązku świadczenia na potrzeby dzieci. Rodzice obowiązani są dzielić się z dziećmi nawet bardzo szczupłymi dochodami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2000 r., I CKN 1538/99).

Kierując się powyższymi argumentami Sąd Okręgowy uznał, że w sytuacji rodzinnej i zdrowotnej T. H. nie występują szczególne przesłanki uzasadniające umorzenie jego zaległości wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W

tym stanie rzeczy decyzję organu odmawiającą uwzględnienia wniosku w tym przedmiocie należało ocenić jako słuszną.

Odnosząc się do drugiej zaskarżonej przez T. H. decyzji organu rentowego z dnia 5 kwietnia 2017 roku nr (...) wskazać należy, iż we wniosku z dnia 23 lutego 2017 roku skarżący wnosił o umorzenie należności alimentacyjnych w kwocie 15 142,50 zł (wniosek k. 1 akta ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził natomiast, że według stanu na dzień wpływu wniosku o umorzenie, nieopłacone należności z Funduszu Alimentacyjnego w Likwidacji wynoszą 15 120 zł. Wobec powyższego organ rentowy słusznie uznał, że postępowanie administracyjne w sprawie umorzenia należności w kwocie 22,50 zł stało się bezprzedmiotowe. Mając powyższe na uwadze uznać należy, że wydana decyzja o umorzeniu postępowania jest prawidłowa.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie powołanych przepisów oraz artykułu 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.